

Име на защитената зона: Бяла река

Код по Натура: BG0002019

Описание на района на проучване

Проучваният район попада в Източните Родопи. Той включва долината на Бяла река и заобикалящите я хълмове и склонове. Растителността в района е разнообразна и подложена на силно средиземноморско влияние. В по високите части има гори от мизийски бук *Fagus sylvatica L. subsp. moesiaca* и гори от горун *Quercus dalechampii*. По-широко разпространение имат и смесените дъбови гори от горун, виргилиев дъб *Quercus virgiliana*, благун *Quercus frainetto* и космат дъб *Quercus pubescens*, на места примесени с келяв габър *Carpinus orientalis*. Добре застъпени в района са ксеротермните храсталачни съобщества от средиземноморски тип със значително видово разнообразие, с преобладаване на грипата *Phyllirea latifolia*, червената хвойна *Juniperus oxycedrus*, с участие на драка *Paliurus spina-christi*, мъждрян *Fraxinus ornus* и др. (Бондев, 1991). Реката е сравнително пълноводна и водите ѝ не са замърсени. Коритото ѝ е песъкливо-каменисто. Бреговете са обрасли с върби *Salix spp.*, източен чинар *Platanus orientalis* и храсталаци. На отделни места в района се срещат единични и сравнително невисоки скали. Главно около селищата са разположени селскостопански земи, заемащи една много малка част от общата площ.

Посетени са 35 квадрата 1x1 км., обхващащи територията на изследвания район. Проведени са трансектни проучвания и наблюдения от стационарни точки, разположени в същите квадрати. Теренните наблюдения са осъществявани в рамките на 10 дни в периода 18-29 май. Общия брой на наблюденията е 934. Установени са 71 вида птици.

Резултати от проучването на орнитофауната

Установени са общо 71 вида птици, от тях 23 са обект на опазване в защитената зона. Допълнително бяха събрани данни за още 6 целеви вида регистрирани от други автори през 2012 г. Таблица 11 представя резултатите за целевите видове в зоната, определени съгласно публикацията Орнитологични важни места в България и Натура 2000 (Костадинова, Граматиков 2007). Въпреки частичния обхват на зоната при проучването, резултатите показват, че зоната запазва значенето си за видовете, за които е обявена. По-важни са следните промени и особености, които изискват актуализация на данните:

- Няма данни за гнездене на белошипата ветрушка и ястребовия орел през последните години.
- Египетският лешояд намалява числеността си от до 1-2 двойки
- Числеността на орела змияр се е увеличила от 3 дв. на 7 до 9 дв., а на белоопашатия мишелов от 1 дв на 3-4 дв.
- Установен е нов приоритетен за опазване вид – сив кълвач (*Picus canus*)
- Установен е нов вид, като пребиваващ през гнездовия сезон – средиземноморски сокол
- Белоглави лешояди от близките колонии (Дадя и поречието на Арда) също посещават защитената зона в търсене на храна.

Таблица 11. Установени видове обект на опазване в защитената зона през 2012 г. и данни за видовете предмет на опазване към 2007 г.

Вид	Численост на гнездовата популация (дв.) Оценка 2007	Данни от пробни площадки – проучване 2012 (дв)	Бележки
Малък воден бик <i>Ixobrychus minutus</i>	1	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Черен щъркел <i>Ciconia nigra</i>	12	3	Популацията на вида в защитената зона няма промяна спрямо 2007 г.
Бял щъркел <i>Ciconia ciconia</i>	5	3	
Осояд <i>Pernis apivorus</i>	8	4-5	
Черна каня <i>Milvus migrans</i>	2	2	
Египетски лешояд <i>Neophron percnopterus</i>	4	-	Не е наблюдаван на пробните площадки, но гнезди в района, като числеността му е 1-2 дв.
Белоглав лешояд <i>Gyps fulvus</i>	-	8 инд.	Да се добави видът в стандартния формуляр за Натура 2000
Черен лешояд <i>Aegypius monachus</i>	15 инд.	-	Посещава района при търсене на храна
Орел змияр <i>Circaetus gallicus</i>	3	7-9	В различни пробни площадки в защитената зона има общо 28 наблюдения на вида, като в една пробна площадка са наблюдавани най-много 5 птици; между 7 и 9 дв. гнездат общо в защитената зона; да се осъвремени числеността в стандартния формуляр.
Ливаден блатар <i>Circus pygargus</i>	1	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Късопръст ястреб <i>Accipiter brevipes</i>	2	2	
Белоопашат мишелов <i>Buteo rufinus</i>	1	3-4	В различни пробни площадки в защитената зона има общо 8 наблюдения на вида; между 3 и 4 дв. гнездат в защитената зона
Малък креслив орел <i>Aquila pomarina</i>	4	2	
Скален орел <i>Aquila chrysaetos</i>	1-2	2	
Малък орел <i>Aquila pennata</i>	4	4-5	
Ястребов орел <i>Hieraetus fasciatus</i>	2	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Белошипа ветрушка <i>Falco naumanni</i>	1	-	Видът вероятно е изчезнал от района
Сокол скитник <i>Falco peregrinus</i>	2	1	
Турилик <i>Burhinus oedicnemus</i>	2	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Бухал <i>Bubo bubo</i>	2	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Козодой <i>Caprimulgus europaeus</i>	136-326	-	необходимо специализирано проучване
Земеродно рибарче <i>Alcedo atthis</i>	10-21	-	Не е наблюдаван на пробните площадки, но гнезди в района
Синявица <i>Coracias garrulus</i>	6-9	-	Не е наблюдаван на пробните площадки, но гнезди в района
Черен кълвач <i>Dryocopus martius</i>	9-21	4	Не са осъществявани проучвания в подходящите за вида местообитания; все пак са регистрирани 4 гнездящи двойки.

Вид	Численост на гнездовата популация (дв.) Оценка 2007	Данни от пробни площадки – проучване 2012 (дв)	Бележки
Сирийски пъстър кълвач <i>Dendrocopos syriacus</i>	40-55	-	
Среден пъстър кълвач <i>Dendrocopos medius</i>	24-180	-	Не са осъществявани проучвания в подходящите за вида местообитания.
Белогърб кълвач <i>Dendrocopos leucotos</i>	1-2		Не са осъществявани проучвания в подходящите за вида местообитания.
Горска чучулига <i>Lullula arborea</i>	424-469	63	Популацията на вида в защитената зона е стабилна
Полска бърбица <i>Anthus campestris</i>	0-3	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Голям маслинов присмехулник <i>Hippolais olivetorum</i>	34	22	Популацията на вида в защитената зона е стабилна; в една пробна площадка са установени 14 пеещи мъжки, докато в други площадки е значително по-малочислен.
Ястребогушо коприварче <i>Sylvia nisoria</i>	16	-	Не е наблюдаван на пробните площадки, но гнезди в района
Червеногърба сврачка <i>Lanius collurio</i>	439-443	126	Оценката на популацията на вида през 2007 г. вероятно е занижена; в пробните площадки през 2012 г. са регистрирани до 13 дв. На база на данните и подходящите местообитания в защитената зона числеността на вида може да се оцени на около 5500 дв. Да се направят подробни анализи и да се актуализира числеността в стандартния формуляр.
Черночела сврачка <i>Lanius minor</i>	29	10	Гнездящите двойки са регистрирани само в една пробна площадка
Белочела сврачка <i>Lanius nubicus</i>	8	-	Видът е малочислен в зоната и за регистрирането му е необходимо допълнително проучване
Градинска овесарка <i>Emberiza hortulana</i>	201-231	5	

Бележки върху състоянието на местообитанията

Не са регистрирани промени или влошаване на местообитанията.

Установени заплахи

По време на проучването бяха установени следните заплахи:

- Изсичане на храстова растителност поради изисквания на Програмата за развитие на селските райони
- Горски пожари
- Изсичане на стари гори

Снимков материал

Снимка 5 Тревни местообитания в ЗЗ „Бяла река“

Снимка 6. Селище в ЗЗ „Бяла река“